

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gavdendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

§. IV. Secundò, nihil etiam in iis qui à libero hominum arbitrio dependent euentibus, casu fieri respectu Dei, & quomodo illo vtatur sic vt infallibiliter suam consequatur mentem, explicatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

in eos itaque neque casum, neque fortunam, neque temeritatem quidquam sibi iuris arrogare posse, neque ab vllō illis, citra summam diuini Numinis omnia circumspectis, omnia agentis iniuriam, posse tribui.

io consilio
à sapien-
tissimā
Mente om-
nia fieri.

§. IV.

*Nihil etiam in iis qui à libero hominum arbitrio dependent euen-
tibus, casu fieri respectu Dei, explicatur.*

24. Quid verò iam dicemus de euentibus iis, quibus hominum intermiscetur liberum arbitrium, quiue toti etiam ab eo pendent? occidit innocentem Abelem Cain, aut inuadentem se vitæ suæ propugnator, an etiam liberum arbitrium, sine quo tamen mors hæc non euenisset, ab ipso Deo necessitatur? si etiam: quomodo homini occidenti stat libertas? si nulla arbitrio vis inferatur, quò pacto certò & infallibiliter euentum hunc, & ea quæ euentum consequuntur, Deus potuit designare?

Vi verò ea
qua à libe-
ro hominū
pendent ar-
bitrio, or-
dinet, Deus

25. Admiranda sanè res est quam dicam, ne libertati præiudicium vllum inferat Deus, in vastissimo illo volumine, *scientiã*, inquam, *conditionalium*, contemplatur sùgax Numen, quid quisque homo, in quâuis occasione & circumstantiis rerum constitutus, liberè & pro suo, quò gaudet, arbitrio facturus sit. Hisque rite circumspectis, eas circumstantias feligit, easque positiones rerum, in quibus ita quiuis suo vteretur arbitrio, vt libera ista actio, euentui, quem Deus menti præfixum habet, certò infallibiliterque deferuiant. Est sic; si causas proximas ad effectum concurrentes spectas, sæpe casum dices: si Deum causas remotè disponentem, consilium imò & fatum seu effatum Dei esse fatebere. Ita D. Thomas: *dicuntur aliqui effectus contingentes, per comparationem ad proximas causas, que in suis effectibus deficere possunt: non propter hoc, quòd aliquid fieri possit extra totum ordinem gubernationis diuine; quia hoc ipsum quod aliquid contingit præter ordinem cause proxime, est ex aliquâ causâ subiectâ gubernationi diuine.* Res est prorsus stupenda; sed in confesso; tantum explicatione indiget, vt percipiatur. Id iam ego.

Vritur sci-
tia condi-
tionalium.

D. T. 1. p.
q. 103. a. 7.

Quomodo
et videtur
Deus expo-
nitur in
morte Ab-
salonis.

Dic amabo, casum id accidit, ut Absalon crinibus implecteretur arbori, ac sic demum in aëre pendulus, Ioabi hastis transferetur, futurus orbi contemptæ auctoritatis paternæ ferale documentum? Supplicium hoc, visis expensisque perditum hominis sceleribus, decreuerat iustus Deus. Executioni mandandum erat procul dubio, certò & infallibiliter: & tamen si causas proximè ad mortem hanc concurrentes attendis, plurima casu concurrisse, sed temerè iudicabis. Casus certè fuit, inquit, quòd sub arborem se immiserit, casus quòd detecto capite, casus quòd tam promissum modò esset capillitium, casus quòd ventus passos crines & sine dubiò sudore madentes sparserit, casus quòd ramus prominere, casus denique quòd ramo crines impacti & tantà tenacitate sint impliciti. Quis enim aliud credat, quàm casum omnia sic tulisse? Ira tamen habe. Cùm scelerum ultor Deus, sceleribus nefarij filij statuisset finem ponere atque orbi exemplum ingens, librum conditionalium inspexit, in eoque legit, quòd si Absalon castris exueretur, liberè fugam capesseret, & quidem mulo altiori insidens: item quòd talem pertransiturus esset locum; rursus quòd pro suâ libertate & fortassis etiam libidine, crines si colore fuissent aureo, muliebrem in morem & præter consuetudinem esset promissurus: itaque circumstantias illas selegit Deus, nullâque libero arbitrio illatâ vi, aurei coloris dedit capillitium; illud liberè Absalon coluit; viam, nescio quorum manibus, alio tamen fine id agentium, in campo, ubi pugnandum erat, sterni olim permisit: arborem isto loco plurimè ante annis, rustici cuiusdam rei suæ studentis arbitrio usus, plantavit; crevit illa solito more, sed non in usus solitos; nubes vento gravidæ aëri imminébant. Pugnatur, vincitur Absalon; Absalon fugit quâ eum fert voluntas: sed voluntate quâ ferendus esset, iam id olim perspectum erat Deo. Itaque cum arbori, hoc est supplicij loco, admoventur Absalon, colliduntur nubes, ventus emittitur, implicant se auræ crinibus, crines arbori, pendet Absalon, non evasurus Ioabi ferociam, quam Deus quoque præviderat, pro Ioabi indole & libero arbitrio, nequidquam nolente imò & prohibente Dauide, in impium Absalonem captumque suis crinibus, exercendam. Quid dicitis? an hîc vlla cuiusquam libertati illata est vis? Nulla prorsus: & tamen quanto artificio humanis liberisque actionibus usus est Deus, ut supplicium tam iustum,

26.

2. Reg. 18.

iustum, certum & infallibilem foret eventum? Quam longe alias cogitationes habebat rusticus ille, qui tenuem isthic stipitem plantarat! quam parum attendebat, regio iuveni sese patibulum construere? liberè tamen egit omnia: sed cautus Deus, libero liberè agentis, in rem suam usus est arbitrio.

27.
Gen. 37.
& seq.

Age, cum exempla placere videam, iisque dilucidè explicetur res: casus id accidit vt Patriarcha Ioseph, vti sacræ testantur litteræ, ex Chananâ per varias rerum vicissitudines abductus, tandem in Ægyptum deuolueretur, isthic primum à Rege obtenturus locum, totique Prouinciæ pro potestate sibi datâ imperaturus, ac denique à fratribus, qui id summopere detrectabant, adorandus? Sanè si proximè concurrentes causas attendis, casu id factum interpretaberis. Quid enim? casu id sanè accidit, vt inuidiam fratrum, propter nescio-quæ narrata somnia incurreret; casu à Patre ad quærendos, qui fortè aberant, fratres missus est; casu in eremo, apto sceleribus perpetrandis & occultandis loco, à Iosepho inuenti sunt; casu à fratribus eum trucidare certis, sed Rubeni precibus utcumque emollitis, in cisternam fortè occurrentem & siccam, isthic fame periturus est coniectus; casu isthac Ismaëlita institores iter egerunt; Casu illis venditus est Ioseph; casu denique in Ægyptum direxerunt iter Ismaëlita, seruum secum deferentes, post varios casus toti tandem Ægypto dominaturum. Verum est, casum dices hic ferre omnia, si spectes singula, & quæ proximè ad Iosephi delationem in Ægyptum conducebant; sic ea quidem contingere, vt non contigisse potuerint. At verò, si Deum spectes, qui Iosephi futuram conditionem olim per aristarum manipulos, stellasque vndecim mediam quandam stellam manipulumque adorantes, liquidò prænuntiabat, certè casus non fuit, sed infallibiliter futurus euentus. Deus enim in tertio suo *Scientiæ conditionalium* volumine, cum legisset, quid fratrum maleuola inuidia molitura esset, si Iosephum in vastâ illâ eremo interciperent; quid, si isthac institores peregrini occurrissent; quòd demum hi Ægyptum ad negotia sua pertractanda essent petaturi; ita quidem statuit, nullam cuiusquam libertati inferre vim; Patrem sanè sinit Iosephum ad fratres mittere, fratres Iosephum liberè vendere, emere Ismaëlitas, pro suâ libertate in Ægyptum eos abire; atque hoc modò instrumenta sunt Dei, quibus Ioseph ex Dei decreto, ad destinatum ab eo

Itè in Patriarchâ Ioseph.

desertur locum. Interim eadem conditionalium Scientiâ cum cognosceret, si sterilitas fameique Chananæ, ubi Iacob fratresque Iosephi versabantur, ingrueret, futurum ut annonæ prospecturi in proximas, ubi frumenti futura erat copia, regiones delaberentur; nubes cælosque ita composuit, ut siccitate maximâ rotâ Chananæ regio adusta fruges terræ negaret; turgente interea frumento vniuersâ Egypto, horreis Iosephi industriâ & extractis & repletis. Libero itaque arbitrio vsi, Egyptum petunt fratres, liberè Iosephum rei frumentariæ, totique præfectum Prouinciæ adeunt; liberè supplices facti adorant, quem quis sit nesciunt; suoque libero arbitrio, & deoretæ, & verò etiam per prophetica somnia à Deo prædictæ adorationi, quam fratres tantò à se amoliri opere conabantur, suâ sponte, quin imo per ipsas quibus adorationem illam à se auertere nitebantur actiones, nescij quidem rerum, liberè tamen cooperantur. En ut libertate saluâ & incolumi, eam tamen ad finem præstitutum assequendum, dirigat sapiens Deus.

*Denique
in Natiuitate
Christi.*

Denique Christum ipsum in Bethleem, & quidem in pauperissima casâ, natum casu, quis non dicat, si ea quæ proxime contigerunt, solùm considerat? Casu certè, tum cum diuino pignore esset grauida, orbisque salutem Virgineo utero Mater sancta circumterret, edictum ab Imperatore Romæ prodiit, quo singula capita censerentur, & quisque ad suam vnde originem traheret urbem, centui capitatum ascribendus abiret; casus fuit, Bethlemum Virgini obtigisse; casus fuit, seriùs Bethlemum accurrisse Virginem, quàm ut concurrentibus vndique ad censum aduenis, commodum partui locum puerpera nancisci posset; casus fuit, in homines tam duros & agrestes incidisse, ut grauida, cui tamen omnia fauent iura, nullus vrbe totâ rationem haberet, aut moueretur misericordiâ futuri fœtus. casu itaque vrbe egressa est, casu deserta occurrit casula stramine malignè tecta, eius tandem futura aula, cuius imperium non nisi orbis vniuersi limitibus terminatur. Tamen procul omni dubio casus non fuit, id quod diuino afflati Spiritu futurum, toties & tam disertis verbis Prophetæ fuerant prolocuti. Decreuerat enim uerò Deus non alio nasci loco, quàm in vilissimo Bethlemi stabulo, ingens ab ipsis incunabulis exemplum submissionis & patientiæ daturus orbis; decreuerat id, inquam, certâ & numquam

28.

Luc. 2.

quam immutandâ voluntate; eumque per Scientiam conditiona-
 nalium nôset; si ab Augustô eiusmodi edicta Româ deferren-
 tur, hæc omnia talem cursum habitura; inhumanos duros-
 que pro suo arbitrio futuros Bethlemi ciues cæterosque aduenas:
 hæc omnia eam cognosceret; singula suæ libertati relinquens;
 ita tamen usus est omnibus; vt tandem optatum sibi; mentequè
 designatum præsepe humile consequeretur; mox Angelis ipsis
 totique adeo Orbi adorandum.

29. Auditores; consideratio hæc est, quâ penitus imbutos opta-
 rem vestrum omnium animos; id sanè, certò apud vos vt sta-
 tuatis, nihil omnino in totâ hoc orbis machinâ, rerumque om-
 nium circumuolutione contingere, quod non præfixo Dei consi-
 lio eueniat & dirigatur. Huic veritati prorsus inhærendum; illi-
 que, vt tandem quæta sit, assuefacienda mens. Illud itaque iden-
 tidem animo vestro inculcate, & dicite; Non casus hanc fert
 pluuiam, non tonitru, non fulgura, non hyemes, non calores,
 non morbos, non sterilitatem: Deum hic agentem video; Deum
 loquentem audio; Dei verba excipio; cum ignem, niues, grandie-
 nem & Spiritus procellarum audio, qui faciunt verbum eius, hoc
 est, sanctissimam exequentur Dei voluntatem. Rursus bella, tu-
 multus, Regum moderatoremue intempestiua imperia, prælio-
 rum infelices euentus, non tam hominum sunt facinora, quam
 Dei hominum imprudentiâ, sceleribusque in rem suam vtentis;
 eaque idcirco permittentis, sana iustaque consilia. Rideo sane
 hominum sese inuicem accusantium & excusantium dicteria;
 alijs petenda est bellorum ratio, quàm ab humanis euentibus;
 ita tecum statue & omnibus acquiesces, prout pluribus postmo-
 dum explicabo. Item miseriarum, quæ nos opprimunt, tandemque
 quò affligimur causam, in homines conieciuis, in hunc modò,
 modò in illum: modò filiorum ingratitude accusamus pro-
 fligatosque mores, modò mariti coniugisue dissolutionem, mo-
 dò amicorum vicinorumue petulantiam, numquam non iudi-
 cum Rectorumque iniustitiam. Sint sanè hæc omnia, & verò etiam
 iam sæpe sunt, vt dicis: verum ego rem altius introspicere volo;
 reconditoribus libris vt studeas necesse est; à radice res peten-
 da est. quod si ages, illud liquidò inuenies, statuisse Deum, quòd
 sic conueniat, pauperem esse debere te. in ordinem debere redi-
 gi; tali die flendum esse tibi, tot mensibus affigendum lecto; ne

Maximo
 momenti
 est, euen-
 tum con-
 nium esse
 sam, non in
 creaturis,
 sed in Deo
 quare.

tuo

tuo damno diues sis, aut hilariſ, aut ſanus corpore, certè ratio-
nes non examino, verùm ita ſtatuiffe Deum certò id ſcio: tum
verò hæc vt in te perageret, filiorum improbitate, maleuolorum
intemperantiâ, moderatorum verò incuriâ & iniuſtitiâ, tanquam
inſtrumentis vſum eſſe, vt ſinem ſuum ſibi præfixum, tibi au-
tem tam conuenientem aſſequeretur. Malum, vt nemo non li-
berè agat, permittit; ſed malò bene vtitur bonis, tibi tan-
dem vt fit bene.

Cuius
Prouiden-
tiam nemo
poſſit eſſu-
gere, *ita*
Ita prorsus eſt. Aliter qui rem capit, malè capit; & verò Dei
genium actioneſque non capit, non intelligit. Nihil ſanè temere
fit, nec caſus habet locum, vbi totum Deus occupat. In Deum
verò caſus non cadit. *Quis enim*, vt rectè Boëtius, *coërcente in or-*
dinem cuncta Deo, locus eſſe ullus temeritati poteſt? Licet igitur de-
ſinire; Caſum eſſe, inopinatum & ex conſluentibus cauſis, in ijs que
ob aliquid geruntur, euentum. Concurrere verò atque conſluere cau-
ſas, facit ordo ille inenitabili connexionẽ procedens, qui de Prouiden-
tie fonte deſcendens, cunctas (ſcilicet cauſas) ſuis temporibus diſ-
ponit. Et verò ſapientiſſimus Auguſtinus, exponens ea quæ per-
tractauimus Pſalmiſtæ verba, Ignis, grando, nix, glacies, Spiritus
procellarum, que ſacitis verbum eius. Nihil tam videtur, inquit, ca-
ſibus volui, quàm omnes iſtæ procelloſe & turbulente qualitates,
quibus cæli huius inferioris, quod non immeritò etiam terræ nomine
deputatum eſt, facies variatur & vertitur. Sed cum addidit, que
faciunt verbum eius; ſatis oſtendit earum quoque rerum ordinem,
diuino ſubditum imperio, latere nos potiùs, quàm vniuerſitatis deeſſe
nature. De ijs verò quæ à liberò creaturæ ratione præditæ pen-
dent arbitriò, ita præclare ſanè Anſelmus: Quamuis homo vel
malus Angelus, diuine ordinationi ſubiacere nolit, non tamen eam
effugere valet. Quia ſi vult fugere de ſub voluntate iubente, currit
ſub voluntatem punientem, & tranſit ſub voluntate permittentis.
Et hoc ipſum quod peruerſè vult aut agit, in vniuerſitatis præſate
ordinem & pulchritudinem, ſumma ſapientia conuertit. Quid lu-
culentius dici poteſt? Verùm hoc proximo Tractatu diligentius
pertractabimus.

36.

Boët. l. 6.
de Con-
ſo. profa. 1.Aug. de
Gen. ad
litt. 1. 5.
c. 21.Anſel. l. 7.
cur Deus
homo c.
15.